

ברכת הרב יצחק נריה שליט"א

ישמחו האברכים ויגילו הלומדים, בעת צאת מים חיים מן המקדש. אנו מניחים בשמחה היום לפני רבנן ותלמידיהון את הספר "אשר תביא מארצך" על התורה, לקראת חג מתן תורה.

השמחה רבה ומתעצמת כאשר מיטיבים להתבונן מה מתרחש מול עינינו. ישנה נבואה נפלאה ביחזקאל על המים שיצאו מן המקדש, וכך מתנבא יחזקאל (פרק מז):

וַיִּשְׁבְּנִי אֶל־פֶּתַח הַבַּיִת וְהִנֵּה מַיִם יֵצְאוּ מִתַּחַת מִפֶּתַח הַבַּיִת קְדִימָה כִּי־פָנִי הַבַּיִת קָדִים וְהַמַּיִם יֵרְדוּ מִתַּחַת מִפֶּתַח הַבַּיִת הַיְמָנִית מִנֶּגֶב לַמִּזְבֵּחַ: וַיּוֹצֵאֲנִי דְרָגָה שְׁעַר צְפוֹנָה וַיִּסְבְּנִי דְרָגָה חוּץ אֶל־שְׁעַר הַחוּץ דְרָגָה הַפּוֹנֶה קָדִים וְהִנֵּה מַיִם מִפְּסֵים מִן־הַפֶּתַח הַיְמָנִית: בְּצֵאת־הָאֵישׁ קָדִים וְקוֹ בְּיָדוֹ וַיִּמְד אֶלְף וַיַּעֲבֵרֵנִי בְּמַיִם מִי אֶפְסֵים: וַיִּמְד אֶלְף וַיַּעֲבֵרֵנִי בְּמַיִם מִים בְּרָפִים וַיִּמְד אֶלְף וַיַּעֲבֵרֵנִי מִי מִתְּנָיִם: וַיִּמְד אֶלְף נַחַל אֲשֶׁר לֹא־אוּכַל לַעֲבֹר כִּי־גָאוּ הַמַּיִם מִי שָׁחוּ נַחַל אֲשֶׁר לֹא־יַעֲבֹר: וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲרֵאִיתָ בֶן־אָדָם וַיּוֹלֲכֵנִי וַיִּשְׁבְּנִי שְׂפַת הַנַּחַל: בְּשׁוֹבְנִי וְהִנֵּה אֶל־שְׂפַת הַנַּחַל עַץ רַב מְאֹד מְזָה וּמְזָה: וַיֹּאמֶר אֵלַי הַמַּיִם הָאֵלֶּה יּוֹצְאוֹת אֶל־הַגְּלִילָה הַקְּדֻמוֹנָה וַיֵּרְדוּ עַל־הָעֲרָבָה וַבָּאוּ הַיְמָה אֶל־הַיְמָה הַמוֹצְאִים וְנִרְפוּ הַמַּיִם: וְהָיָה כָּל־נֶפֶשׁ חַיָּה אֲשֶׁר־יִשְׁרָץ אֶל כָּל־אֲשֶׁר יָבוֹא שָׁם נַחֲלִים יַחֲיֶה וְהָיָה הַדָּגָה רַבָּה מְאֹד כִּי בָאוּ שָׁמָּה הַמַּיִם הָאֵלֶּה וַיִּרְפְּאוּ וַחֲיֵי כָל אֲשֶׁר־יָבוֹא שָׁמָּה הַנַּחַל:

הנבואה המרנינה הזו מעלה תמיהה, שהרי בטבע הדברים הפוכים - ככל שמתרחקים מהמעייני יש פחות זרימה ונביעה, וכאן מתוארת תופעה לא טבעית - ככל שמתרחקים המים גואים, עד שלא ניתן לעבור אותם.

הפרשנים הסבירו בכמה אופנים. ר"י אברבנאל על אתר מביא שכמה נביאים מרמזים לזה, וזה לשונו:

ואומר שנביאים הרבה נבאו על המים שיצאו מבית המקדש בזמן הגאולה אם ישעיהו שאמר (ישעיה יב, ג) ושאתם מים בששון ממעיני הישועה ואמר הוי כל צמא לכו למים, ואם יואל אמר (יואל ד, יח) ומעין מבית ה' יצא והשקה את נחל השטים, ואם זכריה (זכריה יג, א) ביום ההוא יהיה מקור נפתח לבית דוד לחטאת ולנדה ועוד שאמר (שם יד, ח) והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלם וגומר, וכן

יחזקאל במקום הזה. והנה רש"י כתב שיהיה זה כפשוטו שבדרך נס לעתיד לבא יתגלה מעין שיצא מבית השם וכן קבלו הגאון רב סעדיה ופירש נחל השטים על הירדן כי הוא קרוב למקום שנקרא שטים כי יצא כל כך שיעור מים מאותו מעין הקדוש שיתמלא ממנו הירדן וכן פירשו ה"ר דוד קמחי כפשוטו. האמנם ה"ר אברהם בן עזרא הוא בלבד כתב בפירוש נבואת יואל שהיה זה משל ולא ביאר הנמשל מה הוא אבל בפירוש זכריה פירשו כפשוטו.

במקום בו התחיל האברבנאל, נבואת ישעיהו, יש לנו להוסיף את דבריו של תרגום יונתן שם: "וְתִקְבְּלוּן אוֹלְפָן חֲדַת בְּחֻדָּא מִבְּחִירֵי צְדִיקָא".

ועוד כותב האברבנאל בישעיהו שם:

"ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה", שהמים משל לחכמת התורה, כמו שאמר (ישעיה נה, א) "הוי כל צמא לכו למים", והשאיבה משל ללימוד והמעיינות לחכמים כמו שתרגם יונתן "מבחירי צדיקיא".

אולי אפשר לבאר את הנבואה, בהתאם למה שאנחנו רואים נגד עינינו: עולם תורה צומח, מתגדל מתרבה ומתעצם, והוא אינו דועך חלילה אלא מוסיף והולך, מוסיף והולך מחיל אל חיל עד שתמלא הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים.

עלינו לשבח לאדון הכל, על שהחיינו וקיימנו, זיכנו והראנו איך עולם התורה הציוני-דתי מתרבה ומתגדל, והמים שאותם אנו שואבים ממעיינות הישועה בשמחה וחדוה מתרבים ומתגדלים. זכתה קרן אחד לאחד לסייע להני ברכי דרבנן ולהיות אחיעזר ואחיסמך להפצת המים החיים, כי מן המקדש הם יוצאים.

יהי רצון שנמשיך לראות שיפוצו מעיינותינו חוצה ברחובות פלגי מים בהתחדשות והתקדשות תמידיה, ותתקיים בנו המשך הנבואה "וְעַל-הַנַּחַל יַעֲלֶה עַל-שְׂפָתוֹ מִזָּה וּמִזָּה כָּל-עֵץ מֵאֵכָל לֹא יָבוֹל עָלָיו וְלֹא-יָתֵם פְּרִיו לְחֹדֶשׁיוּ יִבְרַךְ כִּי מִיָּמֹו מִן-הַמִּקְדָּשׁ הָמָּה יוֹצְאִים וְהָיָה פְּרִיו לְמֵאֵכָל וְעָלָיו לְתִרוּפָּה".

באהבה רבה

יצחק בן לאאמו"ר הרב נחום נריה

דברי פתיחה

כתב רבינו בעל ערוך השולחן (או"ח מז, ז):

אמרינן בברכות (יא ע"ב) דאם לא למד עד אחר שקרא קריאת שמע, א"צ לברך ברכת התורה שכבר נפטר באהבה רבה שיש בה מעין ברכת התורה ותן בלבנו ללמוד וללמד וכו'. ואף על גב דעיקר הברכה היא הפתיחה והחתימה, נ"ל דכאן נזכר בשניהם נתינת התורה דכיון שאומרים אהבה רבה אהבתנו או אהבת עולם ומסיימין הבוחר בעמו ישראל באהבה זהו ברכת התורה ממש, דאין לך אהבה ואהבת עולם יותר מנתינת התורה.

תורת ה' ניתנה לנו באהבתו אותנו, ומצידנו אנו משיבים אהבה עצומה לתורה ולומדיה. באהבה וביראה אנו מגישים לפני הציבור קובץ מאמרים מפרי עטם של אברכים מצטיינים, משתתפי תוכנית "קרן אחד לאחד" בראשות הרב יצחק נריה שליט"א.

ציבור האברכים חיים בפועל חיים שיש בהם אהבת ה' ויראתו, על ידי עיסוקם והתמדתם בכל מרחביה של תורת ה' התמימה ומשיבת נפש. לימוד התורה באיכות ובכמות הוא הבסיס המהווה את עמוד השדרה שלנו, רוח אפינו ולשד חיינו.

ייחודו של קובץ זה, שהוא עוסק רק בנושא אחד שהוא ליבת חיינו: תורה ולימודה. אבל אין לטעות; נושא אחד זה טומן בחובו עושר ורוחב עד בלי די - "לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצוותך מאד" (תהלים קיט, צו).

בספר המונח לפניכם ישנם ארבעים ושניים מאמרים ממגוון כותבים, איש איש כפי סגנונו ונטיית ליבו, באופן שיש בריבוי הכותבים וסגנונם ברכה מיוחדת המבטאת "תורה דיליה". המאמרים מבררים נושא חשוב זה מצדדים שונים ומגוונים: מטרת מעמד הר סיני, שיעור מצוות תלמוד תורה וגדרי ביטולה, ברכת התורה ועשרת הדיברות, היחס בין תורה לקיום מצוות ובין תורה ללומדי תורה, השפעת התורה על העולם, סגולתה של תורה, בירור מהות הלמדנות ודרכי הלימוד, תורת ארץ ישראל, השפעת התורה כלפי חוץ, תורה בדור של גאולה ועוד.

כל מי שמבקש להעמיק בנושא חשוב זה, השייך לכל יהודי באשר הוא - ימצא בספר זה את מבוקשו. ישוטטו רבים ותרבה הדעת.

נבקש להודות לראש קרן אחד לאחד הרב יצחק נריה שליט"א, ולאחים הרב איתיאל סופר והרב בן ציון סופר שהגיהו וערכו לשונית את המאמרים.
"אחרון אחרון חביב". תודה לאברכים היקרים שטרחו וכתבו וזיכו את הרבים מתורתם, ויותר מזה - תודה על העיקר - על תורתם הנלמדת יום יום ושעה שעה, בעמל ובצנעה.
מעל הכל תודה לריבונו של עולם - ששלך הכל ומידך נתנו לך.

בברכת התורה,

יצחק הדס
רכז אברכים

עוזי לויאן
מנהל הקרן

[נ.ב. עברתי על כל המאמרים והערתי מעט הערות המצוינות בראשי התיבות של שמי. יצחק הדס].

דבר העורכים

בספר זה נפתחו בס"ד ארבעה שערים:

- מצוות תלמוד תורה - ט"ו מאמרים בבירור גדרי המצוה ופרטיה השונים.
 - דרכי וקנייני תורה - ז' מאמרים בדרכי הלימוד והעיון, כתיבת חידו"ת ועוד.
 - מתן תורה - ט' מאמרים בענייני מעמד הר סיני, לוחות הברית וחלקי התורה.
 - כי הם חיינו - י"א מאמרים על סגולת ומעלת התורה, תורה לשמה ועוד.
- המאמרים שבכל שער מסודרים לפי סדר אלפביתי של שמות הכותבים. מטבע הדברים, יש נושאים מסוימים שנידונו בכמה מאמרים, כל אחד בסגנונו ובדרכו, ומשנה לא זה ממקומה.
- השתדלנו לערוך, לתקן ולסדר את המאמרים לדפוס בצורה אחידה, כדי שיהיו ראויים לעלות על שולחן מלכים, ומקווים אנו שעשינו את מלאכתנו נאמנה.
- יה"ר שנזכה במהרה לקיום הנבואה "נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים וכו', כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים", אכ"ר.

אודות קרן 'אחד לאחד'

כתב מרן הראי"ה קוק זצ"ל (אורות התשובה ו, ג):

יראת חטא הטבעית היא הטבע האנושי הבריא ביחס למוסר הכללי, והיא הטבע הישראלי המיוחד ביחש לכל חטא ועון מצד התורה והמצוה מורשה קהלת יעקב. ואין טבע זה חוזר לישראל כי אם על ידי תלמוד תורה בהמון, ת"ת לגדלת"ח, ות"ת של קביעות עתים לתורה להמון הרחב. ואי אפשר שיחזור ישראל לאיתנו לחיות חיים טבעיים כ"א כשישוב לו גם טבעו הרוחני בכל מלואיו, שאחד מהם, והיותר חזק שבהם, הוא זה הטבע של יראת החטא, הסלוד ממנו, ותביעת התשובה הקבועה אם נזדמן חלילה לידו איזה דבר עבירה ועון. ובהתגברות כח החיים שבאומה, בהקיפו את כל צדדיו, תפסק התסיסה המעכירה את הדעת, והמכשירים הלאומיים ישובו כולם להתעסק ג"כ בדבר הקביעות של ההחזרה אל הטבעיות המוסרית העמוקה והמיוחדת לישראל, שהיא מדקדקת כחוט השערה בין אסור למותר, וכל דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים יוכרו למהלכי חיים עצמיים, שאי אפשר כלל לחיים לאומיים רעננים מבלעדם.

אתגרים רבים עומדים לפתחינו, אתגרי השעה והדור שהקב"ה מזמן לנו ודורש מאיתנו מענה. ביחוד הדברים אמורים כלפי הציבור הציוני דתי, אשר זכה וינק מבחירי צדיקיא, הראי"ה קוק זצ"ל ותלמידיו, אשר הורונו את דרך התורה הגואלת שלאורה אנו משתדלים לכוון את כל אורחות חיינו.

אי אפשר לנו להישאר מצומצמים וקטנים. קומתנו הרוחנית חייבת לגדול. כמאמר אחד מהגדולים: לא שאנו דוחקים את השעה, אלא שהקב"ה הוא אשר דוחק אותנו לגדול ולהתרומם.

יסוד היסודות של המענה אליו אנו נדרשים הוא השבת הטבע הישראלי המקורי, שהוא פתח גם לחיים לאומיים מתוקנים, שכך טבע הקב"ה את טבע אומתנו - שלא תוכל להישאר אף לא במדרגה לאומית בסיסית של כל אומה ולשון, אלא אם כן תחיה את טבעה המיוחד לה.

כדברי הרב קוק דלעיל, טבע ישראלי מקורי זה יחזור למילואו בדרך אחת בלבד: "ואין טבע זה חוזר לישראל כי אם על ידי תלמוד תורה" - דהיינו, רוממות וגדלות של התורה

הגואלת שהנחילונו רבותינו, הנרכשת ברוב עמל ויגיעה בשנים ארוכות של לינה בעומקה של הלכה בבית המדרש.

התורה היא הבסיס האיתן והיחיד לכל הפעולות שאנו נדרשים אליהם.

מתוך הבנה זו, ומתוך הכרת הצורך הציבורי העליון בגידול תלמידי חכמים אשר שקועים בעולמה של תורה ומונחים בכל מרחביה של התורה הקדושה, ועם זאת הם קשובים להנהגת הקב"ה את עמנו ומדינתנו בשותפות מלאה עם כלל ישראל - נוסדה בשנת תשס"ט קרן 'אחד לאחד' על ידי הרב יצחק נריה שליט"א, על מנת להיות שותפים עם א-ל במשימה נשגבה זו.

כפועל יוצא מכך - קרן אחד לאחד מאתרת על ידי ראשי הישיבות אברכים מצטיינים אשר בעז"ה ילכו ויגדלו בתורה ויביאו ברכה לכלל האומה, איש איש כפי נטיית ליבו, ותומכת בהם מידי חודש בחודשו, למשך שלוש שנים, על מנת שילמדו ביישוב הדעת.

בתוכנית משותפים אברכים מכל גוויי ישיבות הציונות הדתית, כאשר כל אברך נשאר בישיבתו ומתפתח במקומו הטבעי. בנוסף, האברכים מלווים על ידי רכז אברכים שנמצא איתם בקשר רציף, ומתכנסים לימי עיון משותפים על מנת להעשיר את עולמם ולבנות שיח ביניהם.

בנוסף לכך, קרן אחד לאחד עוזרת ותומכת באברכים רבים לקראת תקופות החגים, שבהן רבות ההוצאות של כל בית אב.

נקודה נוספת היא כבוד התורה: מעבר לתמיכה הכלכלית באברכים, וכהמשך טבעי לכך, רואים אנו חשיבות רבה בהנכחת מציאותם של עמלי תורה בקרב הציבור, נושאי דגלה של תורה, שהציבור כולו רואה בהם שליחים שלו ומכבדם עבור כך.

"ויהי נעם ה' אלוקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו"

שער ראשון:

מצוות תלמוד תורה
